

ONTWAPENING – MILIEU – MENSENRECHTEN

**Friends of
the Earth**
Vlaanderen & Brussel

Bulletin

lente
2010

**Respect
Indigenous
Peoples Rights!**

Friends of the Earth bulletin

Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 19, nummer 2, lente 2010

Colofon

Redactie:

Lieve De Kinder, David Heller,
Willem Van den Panhuysen,
Famke Vekeman

Secretariaatadres

Friends of the Earth, Vlaanderen
en Brussel
Maria Hendrikaplein 5-6,
9000 Gent.
Tel +32-9-242 87 52
Fax +32-9-242 87 51
www.moederaarde.be
contact@motherearth.org
Open Ma. t/m Vr. 9u-17u

Redactieadres:

Friends of the Earth- redactie:
lieve@motherearth.org

Homepage Bulletin:

www.motherearth.org/bulletin

Rekeningnummer

523-0460460-76 (België)
000-161-8561-19 (NL)

Copyright

Overname en gebruik van artikels worden aangemoedigd mits bronvermelding.

Druk: Druk in de Weer, milieu-vriendelijke inkt en papier.

Lokale FoE Groepen

FoE Brussels

(English-language-group)
Contact: Dario Ceccarelli
info@friendsoftheearth.be
<http://brussels.friendsoftheearth.be>

FoE Brussel (Nederlands- & Franstalige groep rond The Big Ask in Brussel)

Contact: Famke Vekeman
famke@motherearth.org

Klimaat- en Vredesactiegroep Pimpapoentje

Contact: Andy Vermaut
andy.vermaut1@telenet.be

FoE Campagnes/Projecten

(Contacteer via FoE kantoor tenzij anders vermeld wordt)

Kernontwapening

Contact: David Heller
david.heller@foeeurope.org
GSM: 0472 342463

Klimaat/Energie

Contact: Famke Vekeman
famke@motherearth.org

Verarmd Uranium

Contact: Ria Verjauw
C. Meunierstraat 62, 3000 Leuven
ria@motherearth.org
GSM: 0474 75 66 68
www.motherearth.org/du

Werkgroep Inheemse Volkeren

Contact: Lieve De Kinder
lieve@motherearth.org

VRAK: AKTIE VRedesbelasting

Contact: Dirk Panhuis
vrak@advalvas.be
<http://surf.to/vrak>

Kempisch Forum Voor Atoomstop

Contact: Jan Claes

Lidmaatschap

Je bent lid vanaf 5 à 30 euro per jaar. Je ontvangt dan het maandelijks e-zine, het driemaandelijks bulletin en korting in Lekker Gec en Komkommertijd, twee vegetarische restaurants in Gent. Je bent donateur vanaf minstens 2,5 euro per maand. Je ontvangt naast naast wat boven vermeld is ook 10% korting op FoE merchandise. Een formulier voor lidmaatschap via permanente opdracht, wat we sterk aanmoedigen, kan je downloaden op www.moederaarde.be Je kan het lidgeld ook overschrijven op het rekeningnummer van Friends of the Earth, met vermelding: lidgeld + naam en voornaam.

Foto: internationalrivers.org

Mama's die kinderen baden in de Xingu rivier. Binnenkort verjaagd door de Belo Monte waterkrachtcentrale?

Voorwoord

Beste lezer,

Reeds in vorig nummer kon je lezen over de groeiende beweging, vanuit de basis, voor klimaatrechtvaardigheid. Het is een beweging met een groot bewustzijn van de sociale aspecten van de klimaatverandering en ook van de problemen door de valse oplossingen, zoals kernenergie, grootschalige agrobrandstoffen, grootschalige waterkrachtcentrales en het behoud van bossen op zo'n manier dat de inheemse bewoners er uit verdreven worden.

In deze beweging is ook een groeiend bewustzijn over de diepere oorzaken van de klimaatcrisis en het besef dat we nood hebben aan een alternatief voor het huidige economische groeimodel met desastreuze gevolgen voor het milieu en voor mensen, gemeenschappen en volkeren.

De nieuwe ontmoetingsplaats voor deze beweging is Cochabamba, Bolivia, samen met talrijke andere plaatsen dichterbij ons waar wij zullen samenkomen om rond nieuwe sociale en economische modellen te werken. Friends of the Earth beweegt zich helemaal in deze stroom, die net als deze mooie lente niet te stuiten is. We hopen ook dat jij ons vervoegt met je betrokkenheid en inzet.

De redactie

COVER:

De inheemse delegaties stapten vooraan in de klimaatoptocht op 12 december in Kopenhagen.
Foto: Ben Powless.

Friends of the Earth, afdeling Vlaanderen en Brussel, vzw is een pluralistische gewestelijke thematische milieuvereniging. De vereniging benadrukt in het bijzonder de banden tussen milieu en dossiers rond mensenrechten, oorlog en vrede en beklemtoont de noodzaak van internationale samenwerking. De organisatie gebruikt onderzoek, educatie & sensibilisatie, beleidswerk en geweldloze directe actie als hefboomen om haar doelen te verwezenlijken. De vereniging is lid van het Anti-Oorlogsplatform; de Bond Beter Leefmilieu; Ecopower; het Gents Ecologisch Centrum; Netwerk Bewust Verbruiken en het Platform voor Biologische Landbouw. Internationaal is de vereniging lid van Friends of the Earth international en aangesloten bij Abolition 2000 - het internationaal netwerk voor de afschaffing van kernwapens - en het International Peace Bureau.

De verantwoordelijkheid voor de artikels in het bulletin Friends of the Earth ligt bij de auteurs zelf.

Friends of the Earth is een Netwerkproject. Je kan ons steunen door Kerkelssparen, ons nummer is: 96/0004. Je kan ons ook steunen via Dynamosporen. Indien je geïnteresseerd bent om ons op deze wijze te steunen kan je contact opnemen met het FoE secretariaat of met Triodos bank (02/548 28 29).

Wereldconferentie van de Volkeren over Klimaatverandering en de Rechten van Moeder Aarde

Jana Núñez & Lieve De Kinder

Van 20 tot 22 april zal in Cochabamba (Bolivia) de eerste *World's People Conference on Climate Change and Rights of Mother Earth* plaatsvinden. Het voorstel van deze conferentie komt van de president van Bolivia, Evo Morales. Bolivia was één van de 5 landen die niet instemden met het niet bindende en erg vage akkoord in Kopenhagen. Al wie zijn of haar mening niet kon uitdrukken in Kopenhagen, zal dit nu wel kunnen in Cochabamba. De Boliviaanse president stelt een wereldreferendum voor om de mening van de bevolking over de hele wereld te vragen. Je kan hier zelf aan deelnemen, via <http://portalmre.rree.gov.bo/cumbre/Referendum.aspx>.

Er wordt gehoopt op de aanwezigheid van 15.000 mensen: wetenschappers, mensen uit de sociale bewegingen en politici. De deelnemers zullen in 17 werkgroepen samenzitten en vooral praten over de structurele oorzaken van de ecologische rampen en over het oprichten van een Tribunaal voor Klimaatrechtvaardigheid. Er zal een decaloog opgesteld worden over de rechten van Moeder Aarde. Thema's die overvloedig aanwezig waren onder de basisbewegingen tijdens COP15 en toen zo moeilijk konden doorsijpelen naar de onderhandelaars, zullen nu in Cochabamba centraal staan. Alle resultaten zullen voorgesteld worden tijdens de volgende COP, in december 2010 in Mexico.

De top in Cochabamba zal eindigen met een nationale rally op 22 april, die samenvalt met de Internationale Dag van Moeder Aarde.

Sedert Bolivia aankondigde dat het de *World People's Conference on Climate Change and the Rights of the Mother Earth* zou organiseren, werd de idee wereldwijd met steeds meer steun en enthousiasme onthaald. Ook verschillende internationale netwerken zoals Friends of the Earth, Climate Justice Network, Via Campesina en 350.org verklaarden hun steun. Prominente individuen zoals Noam Chomsky, de Braziliaanse theoloog Leonardo Boff, en de voormalige president van de Algemene Vergadering van de VN, Miguel d'Escoto, groene en linkse

parlementairen uit Europa en elders, hebben het initiatief geprezen. Terwijl in Kopenhagen meer dan 160 regeringen uit de finale onderhandelingen werden uitgesloten, worden in Cochabamba door de plurinationale staat Bolivia 192 regeringen uitgenodigd, samen met de VN instituten die rond klimaat werken. Dit is de eerste keer dat een wereldwijd ontmoetingsmoment gehouden wordt, open voor alle regeringen. Er zullen geen onderhandelingen plaatsvinden achter gesloten deuren. Voor het voeren van het debat en het formuleren van voorstellen, zal men op de eerste plaats ruimte geven aan gemeenschappen die zich nu reeds op de frontlijn bevinden van de klimaatverandering.

De 17 werkgroepen en hun thema's tonen overduidelijk aan dat het hier gaat om een sterk engagement en bereidheid tot diepgaand onderzoek en verandering, voorbij de kortzichtige politieke en economische belangen die zo sterk hebben doorgewogen in Kopenhagen. Reeds lang op voorhand werd per werkgroep een e-mailoverleg georganiseerd over het thema. In werkgroep 1 gaat het over de structurele oorzaken van de klimaatcrisis, n.l. de visie op leven en ontwikkeling. Werkgroep 2 gaat over het zoeken naar een levenswijze in harmonie tussen mensen en met de natuur. In werkgroep 3 gaat het over de rechten van Moeder Aarde, vanuit het inzicht dat we allen deel zijn van één enkel inter-afhankelijk systeem.

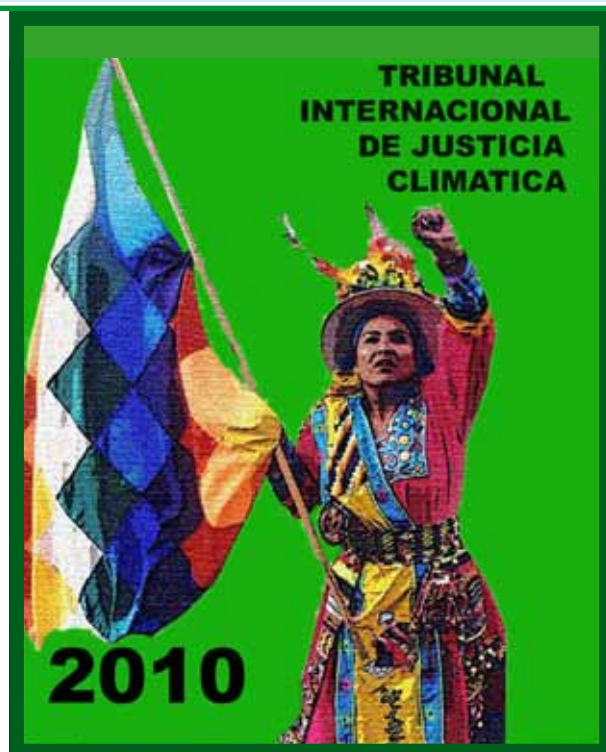
Werkgroep 7 gaat over de rechten van de inheemse volkeren, het respect voor hun tradities en visies over leven met de natuur en het behoud ervan, en hoe ze betrokken kunnen worden om de klimaatdreiging af te wenden

De thema's van de andere werkgroepen zijn: volksreferendum over deze thema's, tribunaal voor klimaatrechtvaardigheid, klimaatmigranten, klimaatschuld, noodzaak van een gedeelde visie om de doelstellingen te kunnen realiseren, Kyotoprotocol, aanpassingsmechanismen, financiering, technologietransfer, bossen, gevaar van de CO2 handel, actie-strategieën en voedselsoevereiniteit.

In België organiseert Klimaat en Sociale Rechtvaardigheid, één van de leden van de Klimaatcoalitie, op 24 april een solidariteitsactie ter ondersteuning van de *Klimaatop der Volkeren*. Afspraak om 16 uur, voor de Ambassade van Bolivia. 's Avonds is er een feest voor de Pachamama. De concrete info vind je in de agenda.

We hopen dat, als je dit nummer in handen krijgt, deze conferentie een grote weerklank zal gevonden hebben in de media en zal bijdragen tot diepgaande engagementen en positieve veranderingen op verschillende niveaus.

<http://pwccc.wordpress.com>
www.climatetjusticesociale.be

Inheemse volkeren slachtoffers van valse oplossingen voor klimaatverandering

Foto: © internationalrivers.org

Lieve De Kinder

Inheemse volkeren zijn bijzonder kwetsbaar voor de effecten van de klimaatverandering, doordat ze zo intensief afhankelijk zijn van hun natuurlijke omgeving en doordat hulp in noodsituaties door regeringen vaak niet als prioriteit wordt gezien. Vaak zijn deze volkeren historisch al verdreven naar onherbergzame gebieden met extreme levensomstandigheden, waar ze zich aan aangepast hebben. Maar we zien dat net de extreme omstandigheden de laatste jaren door de klimaatverandering nog extremer worden, voorbij de grens van het aanpassingsvermogen.

'Valse oplossingen' voor het klimaatprobleem

Daarnaast zijn inheemse gemeenschappen massaal slachtoffer van de 'valse oplossingen' voor het klimaatprobleem. Hiertoe behoren de agrobrandstoffen waarvoor inheemsen van hun land verdreven worden. We weten ook dat kernenergie zo'n valse oplossing is, en dat inheemsen vaak in alle fasen van de kernenergieketen slachtoffer zijn, in het bijzonder door uraniumontginning en het dumpen van radioactief afval. Een andere valse oplossing is de handel in bossen op zo'n manier dat de oorspronkelijke bewoners van het regenwoud eruit verjaagd worden, hoewel net zij gedurende generaties bijdroegen aan het behoud ervan.

En er is de valse oplossing van de groot-schalige waterkrachtcentrales, waardoor op verschillende plaatsen in de wereld inheemse gemeenschappen van hun leefgebied worden verdreven. Vele van deze projecten worden gefinancierd door de zogenaamde 'Clean Development Mechanism' kredieten, die de rijke geïndustrialiseerde landen toelaten om te ontkomen aan het reduceren van de emissies van broeikasgassen in eigen land, door het beschikbaar stellen van fondsen voor dergelijke projecten in andere landen.

De Belo Monte dam in Brazilië

In Brazilië heeft de regering onlangs het licht op groen gezet voor de Belo Monte waterkrachtcentrale, nadat dit project gedurende 20 jaar werd tegengehouden wegens protest van inheemse en milieu-organisaties en nadat zelfs vorig jaar Lula

bij een bezoek aan de inheemse gemeenschappen nog beweerde dat de dam niet door hun strot zou gejaagd worden. En toch werd onlangs de beslissing genomen. De 500 km² land die onder water zal gezet worden zal volgens de regering veel minder zijn dan het oorspronkelijk bedoelde. Er wordt echter gevreesd dat voor de goede werking van de dam in de toekomst bijkomende dammen zullen gebouwd worden waarvan sommige een veel grotere oppervlakte onder water zullen zetten. De Belo Monte is bedoeld om wereldwijd de derde grootste waterkrachtcentrale te zijn, na Itaipu in Brazilië en de Three Gorges waterkrachtcentrale in China. In 2006 zag ik in Brazilië de ellende van inheemse groepen die van hun grondgebied verdreven waren toen Itaipu gebouwd werd. Ze leven op een veel te kleine oppervlakte, kunnen niet meer volgens hun tradities in hun levensonderhoud voorzien, zijn aangewezen op voedselpakketten hoewel ze dat zelf niet willen en ondergaan negatieve gezondheidseffecten van de chemische middelen die in de omringende soja-velden worden gebruikt. Hoewel water een duurzame energiebron is, zijn grootschalige waterkrachtcentrales vaak heel ontwrichtend voor het milieu en de lokale bewoners. De Belo Monte waterkrachtcentrale zal gebouwd worden op de Xingu rivier, die behoort tot het traditioneel gebied van de Xingu indianen en voor deze indianen heilig is. Ze voorziet hen in water, vis en transportmogelijkheden. Het verloop van de rivier zal gewijzigd worden, ze zal gedeeltelijk drooggelegd worden en een deel van de stad Altamira en grote gebieden

Inheemse kinderen spelen in de Xingu rivier, weldra verleden tijd?

van het regenwoud zullen overstroomd worden. Hierdoor zal een grote hoeveelheid methaangas vrijkomen, dat 23 keer meer bijdraagt dan CO₂ aan het broeikas-effect. Er zal een nadelige invloed zijn op het visbestand, waar de Xingu van leven. Daarnaast verliezen de Xingu ook nog het woud, al generaties lang hun leefgebied, waar ze al die tijd ook zorg hebben voor gedragen. Er wordt door de regering als argument gegeven dat de dam nodig is om in de energie van Brazilië te voorzien, hij zou elektriciteit leveren voor 23 miljoen gezinnen. Maar volgens een studie door WWF Brazilië kan er tegen 2020 een energiebesparing gerealiseerd worden van 40%, zoveel energie als door 14 Belo Monte dammen kan geproduceerd worden. Kritische Braziliaanse experts halen ook aan hoe inefficiënt de dam is, in de drie droge maanden zal er immers bijna geen energie kunnen opgewekt worden.

Nu de beslissing door de regering is genomen proberen we toch nog alles in het werk te zetten om het project tegen te houden. Met 140 organisaties die wereldwijd rond milieu en/of mensenrechten werken, waaronder Friends of the Earth Vlaanderen en Brussel, hebben we in samenwerking met de getroffen inheemse groepen, een brief ondertekend naar president Lula om te proberen de constructie van de dam alsnog tegen te houden. Ook individueel kan je nog een petitie tekenen, zie hieronder. We houden je op de hoogte van de verdere evolutie hiervan.

De Belo Monte dam in Brazilië is geen geïsoleerd geval. Ook in Columbia verzetten de inheemsen zich tegen de bouw van een reuze waterkrachtcentrale. In Ethiopie zien we nu al de desastreuze gevolgen voor de inheemse Omo bevolking, van de in opbouw zijnde Gibe 3 dam. Immers, in dit uiterst droge gebied zijn de jaarlijkse overstromingen van de Omo onontbeerlijk. Door de dam vinden die overstromingen niet meer plaats, een groot deel van het stroomgebied verdroogt, het bos verdwijnt, er kan geen voedsel meer gekweekt worden en mensen sterven van honger. Dit is nu al bezig en men voorziet dat in totaal minstens 100.000 mensen zullen getroffen worden.

Je kan de petitie tekenen tegen de Belo Monte dam en de Gibe3 dam op www.internationalrivers.org/en/action

Samenlevingsopbouw Gent

Ecologische en sociale aanpak

Workshop "Een muts voor je huis" georganiseerd door Milieu Advies Winkel met een demonstratie rond isolatie op zolder bij een bewoner van Ledeberg
Foto: Samenlevingsopbouw Gent

Famke Vekeman & Freia Wils

Friends of the Earth ging in maart op bezoek bij Odile Lowie van Samenlevingsopbouw Gent in Ledeberg, met een aantal vragen rond het samengaan van ecologische en sociale maatregelen. Hoe empowert Samenlevingsopbouw kwetsbare groepen en hoe kan ook de klimaatbeweging hierin een rol spelen?

Kan je kort de werking van Samenlevingsopbouw in Ledeberg schetsen? Welke projecten doen jullie in deze buurt?

Er lopen vier verschillende projecten rond sociale thema's. Met de 'Kiosk' (interculturele ontmoeting) organiseren de bewoners van Ledeberg activiteiten door en voor elkaar. Er is ook het project rond Stadsvernieuwing in Ledeberg. Bijvoorbeeld als er ergens een braakliggend terrein in de buurt is, kijken we wat we daarmee eventueel kunnen aanvangen zoals het oprichten van een composteerplaats met en voor de bewoners. Het project 'Brede school' organiseert activiteiten samen met scholen en andere partners die met jongeren werken in de buurt, zoals naschoolse sportlessen, kookactiviteiten in de buurt met de leerlingen uit het hoger onderwijs, ...

En tenslotte is er 'K WEEK', een project binnen de Stadsvernieuwing. De stad Gent heeft een extra premie voorzien voor verbouwingswerken in Ledeberg (afbraakwerken, dakwerken, electriciteitswerken, isolatie, gevelwerken, ...). K WEEK werkt voornamelijk met vzw REGent. Zij trachten kwetsbare bewoners, die noodzakelijke verbouwingswerken moeten uitvoeren om energie te besparen, te betrekken binnen dit stadsvernieuwingproject. Vaak kampen deze mensen met lekkende daken, geen dubbele beglazing of een verouderd verwarmingssysteem. Met hoge energiefacturen als gevolg.

Hoe ziet dit project er nu precies uit? En hebben jullie een specifieke doelgroep?

Stad Gent voorziet een budget voor alderhande verbouwingswerken in huis. Bewoners met een inkomen niet hoger dan 26.570 € kunnen tot 50% van de kosten voor deze werken terugkrijgen onder bepaalde voorwaarden. Er is een grote interesse van hen die hiertoe in aanmerking komen. We merken wel op dat de inschrijvingen vooral komen van mensen met de nodige sociale vaardigheden om zich in te schrijven en deze stappen te ondernemen. Vzw Samenlevingsopbouw wil ook kwetsbare bewoners, die extra begeleiding nodig hebben, mee laten genieten van deze extra premie. Het project heeft daarom 3 bouwblokken uitgekozen waar wij deur aan deur uitleg geven over de stadsvernieuwing en het project. Momenteel worden er 13 gezinnen begeleid gedurende het hele proces (inschrijving toelage, aanvraag energiescan, aanvraag offertes, afspraak met de technische consultant van de Stad Gent en vzw REGent, ...)

Zijn het niet vaak vooral de huurders die in een moeilijke situatie zitten, vooral wanneer de eigenaars niet enthousiast zijn om de huurhuizen te renoveren?

Vzw Samenlevingsopbouw probeert zich vooral te richten op de zwakste groepen, die elk een heel specifieke aandacht,

voldoende tijd en personeel vragen. De huurders horen daar zeker bij. We trachten hen te versterken door ze in groep uit te nodigen waar ze vrijuit kunnen spreken over de bestaande drempels. En op hun vraag worden diensten uitgenodigd zoals de huurdersbond (o.a. over hun rechten als huurder), REGent, MAW (Milieu Advies Winkel).

Het hele klimaatverhaal, bijvoorbeeld het verkleinen van de ecologische voetafdruk, leeft vaak vooral bij mensen met een eerder hoog en zeker inkomen. Is jullie doelgroep daar ook op één of andere manier mee bezig?

Mensen in budgetbegeleiding en schuldbemiddeling hebben vaak verschillende afbetalingen lopen en andere prioriteiten, het klimaatverhaal is dus ver van hun bed. Er zijn mensen die na aftrek van alle maandelijkse facturen met 250 € per maand moeten zien rond te komen. Dan kan je moeilijk vragen om een paar spaarlampen aan te schaffen die 5 tot 8 € kosten. Mogelijke besparingen op lange termijn (vaak tot 40% op hun energiefactuur) zijn niet de eerste bekommernissen van hen die vooral bezig zijn met overleven van week tot week. Hier is REGent een belangrijke partner. Zij doen bijvoorbeeld gratis energiescans aan huis en zorgen voor heel wat praktische tips (tochtstrips, spaarlampen,...). Als er geen dakisolatie of dubbele beglazing aanwezig is, de verwarmingsketel vervangen moet worden, dan wordt hier tijdens de energiescan een verslag van gemaakt. REGent neemt dan terug contact op en via het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekosten kunnen mensen met een laag inkomen bijna renteloos lenen. Zij kunnen rekenen op een goede ondersteuning.

Zijn er bepaalde veranderingen die je graag zou suggereren en die zowel vanuit ecologisch als vanuit sociaal oogpunt een stap vooruit kunnen zijn?

Er zou een sterkere focus moeten komen op kansengroepen in het beleid. Verder is het premiestelsel in België heel ingewikkeld en er is dus een enorme informatie-kloof. De mogelijke subsidies op federaal, Vlaams of stedelijk niveau zijn niet altijd op elkaar afgestemd. Eén energieloket zou heel wat handiger zijn.

Verder gebeurt het vaak in onze doelgroep dat, vooraleer een gezin kan genieten van premies voor het energiezuinig maken van

de woning, vaak eerst het dak nog volledig moet hersteld worden, met kosten tot zo'n 10.000 € voor een zolder van ongeveer 40 m², dus een afbetaling van 175 € per maand, op vijf jaar terug te betalen. Dit is te hoog gegrepen voor heel wat mensen. We moeten dus verder zoeken naar systemen waar je de afbetaling kan spreiden over tien jaar, of systemen waarbij de premies al op voorhand worden afgetrokken.

Er is ook samenwerking mogelijk met de klimaatbeweging, door bijvoorbeeld per wijk te werken, met scholen of door heel praktische informatie te geven rond isolatie op de zolder van één van de bewoners in de wijk.

Meer info:

www.samenlevingsopbouwgent.be
www.vzwregent.be
www.milieuadvieswinkel.be

Een niet oneindige wereld

Andy Vermaut – geïnspireerd door Joachim Spangenberg van het Sustainable Europe Research Institute

Friends of the Earth Europe organiseerde in maart een workshop over het herdenken van ons economisch groeiparadigma. De economische groei-ideologie van vandaag schat immers de reële, sociale, ecologische impact van deze groei onvoldoende in. Een dergelijke groei brengt ons boven wat onze planeet werkelijk aankan, economisch, ecologisch en demografisch. Mensen en landen gaan meer spenderen dan ze hebben, banken lenen meer uit dan ze hebben, er wordt op ons leefmilieu veel meer gedrukt dan het aankan. De mainstream economie vergeet dat ze niet onafhankelijk van het milieu kan bestaan. Bovendien worden in tal van economische indicatoren heel wat subjectieve elementen (die daarom niet minder belangrijk zijn) helemaal niet in rekening gebracht zoals welzijn, geluk, de kwaliteit van het leven. Er is daarom nood aan een nieuwe indicator in plaats

van het bruto nationaal product. We hebben ook nood aan een volledige systeemanalyse, om hieruit te werken aan een systeemoplossing, een democratisch alternatief dat rekening houdt met de werkelijke impact van economische groei op ons nabije en globale milieu. Zodat we de totale druk op het leefmilieu en ook de druk en de repressie van het zuiden verminderen. We moeten deze zaken ook blootleggen naar een groot publiek, via goede informatie. Het debat rond economische groei moet terug tot de core business horen van elke milieuvereniging. Friends of the Earth Europe zal in de toekomst samenwerken met vakbonden om over welzijn versus welvaart een conferentie te organiseren, want we zijn het er met z'n allen over eens dat we in een niet oneindige wereld leven.

Bomspotting in Kleine Brogel: kernwapens weg, nu of nooit!

David Heller

Op 3 april hebben duizend mensen, waaronder vele activisten van Friends of the Earth, deelgenomen aan een massale Bomspotting in Kleine Brogel, de Belgische luchthaven waar de VS tot 20 kernwapens heeft opgesteld. Honderden bomspotters slaagden erin geweldloos op het militaire domein te geraken, ondanks de massale aanwezigheid van militairen, politie en de inzet van helikopters en honden. Honderden mensen werden gearresteerd, waaronder twee journalisten. Tegelijk vond buiten de omheining een wake plaats voor de huidige en toekomstige slachtoffers van kernwapens en een kleurrijke en muzikale opening van 'Natuurpark Kleine Brogel'. De burgemeester van Kleine Brogel hield een toespraak over de gevaren van kernwapens. Deze actie vond plaats enkele weken voor de start van de Herzieningsconferentie van het NPT (Nuclear Non Proliferation Treaty, vert. Nucleair Non Proliferatie Verdrag). De staten aangesloten bij dit verdrag engageren zich om de verspreiding van kernwapens tegen te gaan en

werk te maken van nucleaire ontwapening. Op de herzieningsconferentie zal blijken of de kernwapenstaten dit wettelijk engagement tot nucleaire ontwapening concreet zullen aangaan, ofwel of het aantal staten dat kernwapens bezit nog zal toenemen. Later op het jaar zal de NAVO haar kernwapenstrategie herzien. Het is Nu of Nooit: kernwapens de wereld uit.

Kernwapens staan terug op de politieke agenda, met de verklaring van 4 Belgische ex-ministers en ex-premiers, en de aankondiging van Obama en de Russische president Medvedev dat ze het aandeel kernwapens die klaar zijn voor gebruik zullen terugschroeven. Maar als we een wereld willen vrij van het gevaar van kernwapens, moeten al deze wapens ontmanteld worden en dat kan beginnen met het terugtrekken van de NAVO kernwapens uit de Europese staten, zoals België.

Kernwapens maken reeds slachtoffers voordat ze worden afgevuurd.

Uraniumontginning veroorzaakt gezondheidsproblemen bij werknemers en gemeenschappen. Het verrijken van uranium voor de productie van kernwapens verwekt afvalproducten zoals het toxische verarmd uranium. De enorme hoeveelheid middelen en mensen die ingezet worden voor alle kernwapenprogramma's zouden veel zinvoller kunnen ingezet worden voor geweldloze conflictantering en voor het aanpakken van de dreigingen die voortkomen uit armoede, ongelijkheid en milieuproblemen zoals de klimaatverandering.

Kernenergie is geen oplossing voor de klimaatverandering

Willem Van den Panhuysen

Kernenergie wordt door de promotoren ervan voorgesteld als een oplossing voor de klimaatcrisis. Kernreactoren van de huidige generatie bouwen en operationeel maken duurt veel jaren. In zijn verdediging van kernenergie is de sector selectief blind voor de gezamenlijke capaciteit van kleine waterkrachtcentrales, geothermische energie, biomassa, afvalverbranding en warmte-krachtkoppeling. Het idee van energie-efficiëntie laat de sector varen, en dat van elektriciteitsproductie door nachtelijke opslag van thermische zonneënergie wordt niet eens bestudeerd. Volgens het ruim gedocumenteerde dossier Nuclear Myths (in Nuclear Monitor, World Information Service on Energy) zal de uitbreiding van kernenergie de bescherming van het klimaat juist verminderen en vertragen.

Dossier Nuclear Myths:

www10.antenna.nl/wise/699/699.pdf

Zie ook Friends of the Earth:

www.motherearth.org/energy/index_en.php

Campagne tegen uraniumwapens

Costa Rica verbiedt productie van uraniumwapens in zijn Vrijhandelszones

Victoria Matthew, dochtertje van Irakoorlogsveteraan Gerard Matthew, waarvan medisch vastgesteld werd dat hij inwendig met verarmd uranium werd besmet. Er waren geen geboortefwijkingen in de familiegeschiedenis.

Foto: Naomi Toyoda

Willem Van den Panhuysen

België was in 2007 het eerste land dat vanuit het Voorzorgsprincipe een nationaal wettelijk verbod instelde op de productie en het gebruik van verarmd uranium in pantserplaten en tankdoorborende projectielen. In februari 2010 heeft Costa Rica een verbod uitgevaardigd op de productie van uraniumwapens in zijn Vrijhandelszones. Costa Rica had drie jaren geleden ook reeds de productie van infrarood militaire uitrusting beperkt op zijn grondgebied. Parlements lid Edine von Herold Duarte van de Costaricaanse regeringspartij National Liberation Party zag haar kans schoon om het verbod op de productie van uraniumwapens te implementeren op het moment dat Costa Rica door de Wereldhandelsorganisatie verplicht werd om zijn wetgeving over de Vrijhandelszones bij te sturen. Terwijl het

tijd vergde om het idee van een verbod op de productie van uraniumwapens ingang te doen vinden in de regeringscommissie voor Economie, bleef von Herold ervoor ijveren om de clausule over uraniumwapens in de Vrijhandelszones-wetgeving op te nemen. Uiteindelijk werd de tekst unaniem door het parlement aangenomen. www.bandepleteduranium.org/en/a/319.html

Verarmd uranium is een afval- of bijproduct van de nucleaire industrie. Het ontstaat bij de opwerking van bestraalde kernreactorbrandstof en bij de fabricage van laagverrijkt uranium voor de productie van kernreactorbrandstof en bij de fabricage van hoogverrijkt uranium voor gebruik in kernwapens. Per massa-eenheid heeft zuiver verarmd uranium honderd keer de radioactiviteit van onzuiver uraanerts.

Uitspraak van het Hof van Beroep in de zaak van Jan Hellebaut, gewetensbezwaarde tegen de fiscale militaire dienstplicht

Lieve De Kinder

In vorig nummer (www.motherearth.org/bulletin/) kon je lezen dat op 4 november 2009 voor het Brusselse Hof van Beroep de pleidooien gehouden werden in de zaak van oorlogsbelastingweigeraar, belastingbetaler voor vrede Jan Hellebaut. Je leest in dat nummer ook meer over de achtergronden, over het feit dat Jan in geweten niet via de fiscus kan meebetalen aan oorlog, en dit geldt op een vredesfonds stort, ten voordele van niet-militaire conflicthantering. Je leest er ook meer over de stappen die via VRAK (Akte Vredesbelasting) reeds werden gezet om het gewetensbezwaar tegen de fiscale militaire dienstplicht te erkennen.

Er werd op 4 november 2009 de rechter gevraagd een prejudiciële vraag voor te leggen aan het Grondwettelijk Hof, dat zich bezig houdt met de samenhang tussen de wet en het internationaal verdragsrecht. Hier gaat het dus over de vraag of de belastingwetten in ons land in overeenstemming zijn met de grondwet in samenhang met het internationaal verdragsrecht, waarin de vrijheid van geweten een erkend recht is. Volgens Jan en VRAK is er wel degelijk een leemte in de belastingwet omdat aan mensen die op basis van hun geweten niet kunnen meebetalen aan oorlog, geen wettelijk alternatief geboden wordt. Op 13 januari

2010 was het dus een ontgoocheling om te horen dat de rechter zich niet uitsprak, de vraag ook niet voorgelegd had aan het Grondwettelijk Hof, stelde dat hij geen rechtsmacht heeft en dat het parlement zich over deze zaak moet buigen. We onderzoeken nog of er verder nog juridische stappen te ondernemen zijn.

VRAK is een werkgroep van FoE. Wil je verder op de hoogte gehouden worden, je steun of medewerking verlenen, de e-nieuwsbrieven ontvangen, neem dan contact op met vrak@advalvas.be – www.vrak.be

Agenda 2010

> voor meest recente info, zie
www.moederaarde.be

Om geen nummer te moeten missen van het Friends of the Earth Bulletin: Wordt lid van Friends of the Earth. Alle info op p2.

Zo 18 tot zondag 25 april,

Week van de aarde, in het teken van biodiversiteit en recreatie
www.weekvandeearde.be

Di 20 tot donderdag 22 april,

Cochabamba(Bolivia), eerste World's People Conference on Climate Change and Rights of Mother Earth. (Zie pagina 3)

Za 24 april Ondersteuningsactie voor de klimaatop in Bolivia.

Afspraak 16u30 aan de Ambassade van Bolivia (Louizalaan 176 - 1050 Brussel) voor een optocht en een feest in Elsene.
www.climatejusticesociale.be

Ma 3 mei, 19u30 Te Geck Gesprek: Wat na Kopenhagen? In Lekker Gec, Maria Hendrikaplein 5, Gent.

Climaxi – On est peut-être riche

Filip De Bodt,
België/Brazilië/Frankrijk, 2009, 40'

12,00 □

voor onze donateurs **10,80** □

Bestel je DVD op www.foeshop.org

Jana (l) en Laura (r)
Foto: Quentin Dierckx

Laura en Jana, onze twee nieuwe EVS* vrijwilligers, stellen zich voor

*European Voluntary Service

Laura Grainger Mijn naam is Laura! Ik groeide op in Australië en leef nu sedert enkele jaren in Europa. Ik was al activist als tiener in Tasmanië. Alle situaties die ik ontmoette op de plaatsen waar ik sedert dan leefde en waar ik doorheen reisde hebben me alleen maar aangemoedigd om tegen de stroom van 'business as usual' in te zwemmen. Mede dankzij alle bijzondere mensen die ik ontmoet heb en de ervaringen die ik opdeed, kom ik iedere dag meer en meer op voor het milieu en voor sociale rechtvaardigheid. Ik weet dat ik hier in Vlaanderen precies zal kunnen doen wat ik wil, namelijk werken aan klimaatrechtvaardigheid, directe acties, solidariteit, talen... Ik ben nu reeds druk bezig om een mobiele activistengemeenschap te organiseren die enkel met pedaalkracht zal bewegen door het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, België, Nederland en Duitsland. Je bent welkom om er bij aan te sluiten of om mij

te helpen in de organisatie ervan! Voel je vrij om langs te komen op het Friends of the Earth kantoor in Gent en er met mij over te praten. Je kan ook meer lezen op www.ecotopiabiketour.net.

Jana Núñez

Hallo, ik ben Jana en ik ben een nieuwe EVS vrijwilliger die voor een tijdje bij FoE zal werken. Voor mij is vrijwilligerswerk heel interessant omdat ik in reële situaties kan leren. Het vrijwilligerswerk bij FoE als milieuorganisatie helpt me bovendien om op de hoogte te blijven van thema's en situaties die me interesseren en waar ik me door aangesproken voel. Ik wil samenwerken in alles wat ik kan om zaken te veranderen die nu niet goed gaan, en tegelijk talent ontwikkelen om dit zo te doen dat er effect resulteert. Ik ben blij dat ik deze gelegenheid krijg, nieuwe mensen kan ontmoeten en een nieuwe ervaring kan opdoen die me veel voldoening zal geven.

Nieuw! Climaxi Een sociale documentaire over klimaat

'T is lente, de webwinkel wordt wakker na een lange winterslaap. De nieuwe versie is nog niet helemaal klaar maar we zijn er volop mee bezig. Intussen hebben we de DVD *Climaxi... On est peut-être riche* van 't Uilekot en Victoria Deluxe opgenomen in ons assortiment.

Deze documentaire brengt een sociale kijk op het klimaatprobleem. Mensen die leven in energie-armoede doen hun verhaal.

Er werd zowel in België als in Frankrijk gefilmd. In het tweede deel van de film is er een getuigenis over de complexe situatie van mensen in het Amazonegebied in Brazilië.

Elke bestelling ondersteunt het werk van Friends of the Earth en 't Uilekot.

FoE: www.motherearth.org

't Uilekot: www.uilekot.org

Meer producten op www.foeshop.org